Nr 261.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pension av statsmedel åt vissa f. d. befattningshavare hos vägdistrikt; given Stockholms slott den 28 april 1944.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredraganden under punkterna 1:o) —8:o) hemställt.

GUSTAF.

K. G. Ewerlöf.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 28 april 1944.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, QUENSEL, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, EWERLÖF, RUBBESTAD.

Efter gemensam beredning med chefen för kommunikationsdepartementet anmäler statsrådet Ewerlöf uppkomna frågor om pension av statsmedel åt vissa f. d. befattningshavare hos vägdistrikt samt anför därvid till en början följande.

Vid framläggandet för 1943 års riksdag av proposition nr 224 angående den statliga vägorganisationen och vissa vägväsendet berörande anslagsfrågor anförde föredragande departementschefen, bland annat, att han utginge ifrån att det i regel skulle bliva möjligt för den personal hos vägdistrikten, som vid vägväsendets förstatligande bleve övertalig, att erhålla annan anställning. Därvid förutsattes emellertid, att om skäl befunnes föreligga för understöd eller ersättning i annan form åt övertalig personal, frågan härom från fall till fall finge underställas riksdagens avgörande.

I proposition nr 286 till samma års riksdag behandlades under punkt 13 vissa pensionsfrågor, som sammanhängde med vägväsendets förstatligande. Därvid erinrades jämväl om förenämnda uttalanden om understöd i lämplig form åt

övertalig anställningshavare. Samtidigt framhölls, att det då knappast läte sig göra, att för behandlingen av sådana fall uppdraga några allmänna riktlinjer.

I det följande komma att framläggas förslag till pensioner åt vissa övertaliga anställningshavare hos vägdistrikt. Vid övervägande av hithörande spörsmål har jämväl fråga uppkommit, huruvida å pensionerna böra utgå rörliga tilläggsförmåner eller icke. Detta spörsmål har gjorts till föremål för närmare granskning vid remissbehandlingen av en av kassören och bokföraren C. E. L. Carlin gjord framställning (punkten 4:o), varvid väg- och vattenbyggnadsstyrelsen med instämmande av statskontoret anfört bland annat följande:

De i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens den 14 maj 1937 utfärdade allmänna normer för pensionering av vägdistriktens tekniska personal angivna högsta beloppen för ålderspension åt den tekniska personalen voro fastställda att överensstämma med de pensionsunderlag, som då gällde för motsvarande statliga befattningshavare, varvid uppräkning skett av beloppen med hänsyn till å statliga pensioner utgående dyrtidstillägg. På grund härav bör i överensstämmelse med vad styrelsen i tidigare liknande fall ock föreslagit med pensionen icke följa tilläggsförmåner. I detta sammanhang vill styrelsen erinra, att dyrtidsförmåner icke utgå å de pensioner, som kunna tillkomma anställningshavare hos vägdistrikt på grund av pensionsförsäkring i enskilda pensions- och försäkringsinrättningar. Likaledes omfattar i de fall, där vägdistrikt utfäst sig att självt pensionera anställningshavare, utfästelsen regelmässigt ej tilläggsförmåner. Då de pensioner åt förutvarande befattningshavare hos vägdistrikten, varom framställning nu göres hos riksdagen, utmätts enligt samma grunder, som tillämpats vid bestämmandet av pensionerna från de enskilda pensionsinrättningarna samt de av vägdistrikten utfästa pensionerna, kan beviljandet av dyrtidsförmåner å riksdagspensionerna komma att medföra krav på dyrtidskompensation från övriga nämnda pensionstagare. En nedsättning av de föreslagna riksdagspensionsbeloppen i syfte att låta tilläggsförmåner utgå å de reducerade beloppen torde, om nedsättningen göres med belopp, som helt motsvarar nu utgående dyrtidsförmåner, vid fallande levnadskostnadsindex komma att föra med sig, att dessa pensionstagare råka i sämre ställning än övriga förenämnda pensionstagare. Om dyrtidsförmåner anses böra utgå å här ifrågavarande riksdagspensioner, vilket väg- och vattenbyggnadsstyrelsen icke vill förorda, böra alltså pensionerna endast nedsättas med belopp, som motsvarar viss del, förslagsvis hälften, av de nu utgående dyrtidsförmånerna.

För egen del har jag ansett övervägande skäl tala för myndigheternas uppfattning, att några rörliga tilläggsförmåner icke böra utgå å nu ifrågavarande pensioner. Dessa torde böra bestridas från det under tolfte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till diverse pensioner och understöd m. m. Jag förutsätter, att därest någon av de berörda befattningshavarna framdeles skulle tagas i anspråk för arbete i statens tjänst, vid bestämmande av ersättning för dylikt arbete hänsyn skall tagas till utgående pensioner. I allmänhet torde därvid avlöningen böra minskas med belopp motsvarande utgående pensionsförmån.

I fråga om pensioner åt i det följande angivna personer anför föredraganden:

1:o.

Förre ordföranden och sekreteraren i Älvsby vägdistrikt Gotthard Adolf Nilsson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Nilsson är född den 3 augusti 1895 och således 48 år gammal;

att han den 29 augusti 1920 blivit vald till ledamot av vägstyrelsen i Älvsby vägdistrikt i Norrbottens län;

att han varit vice ordförande och kassör i nämnda vägstyrelse under år 1921 samt ordförande och sekreterare därstädes från och med den 1 januari 1922 till och med den 31 december 1943;

att han såsom ordförande och sekreterare hos vägstyrelsen uppburit arvode, vilket från och med år 1940 utgått med 3 000 kronor för år jämte tilläggsförmåner, vilka från och med år 1942 motsvarat rörligt tillägg och kristillägg enligt för befattningshavare i statens tjänst gällande grunder;

att hans arbete hos vägstyrelsen utgjort hans huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla;

samt att han enligt läkarintyg på grund av sjukdom (kronisk bronchialastma och blodtrycksförhöjning) har nedsatt arbetsförmåga.

I en till Kungl. Maj:t ställd, den 1 november 1942 dagtecknad skrift har Nilsson gjort framställning i syfte att vid avgången från sin befattning hos vägstyrelsen på grund av vägväsendets förstatligande komma i åtnjutande av pension eller annan ersättning.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har i ett den 21 december 1942 dagtecknat utlåtande funnit sig icke kunna tillstyrka framställningen, enär Nilssons befattning icke syntes vara av den beskaffenhet, att den motiverade någon pension.

Statskontoret har den 27 juli 1943 avgivit utlåtande i ärendet och därvid föreslagit, att framställningen om pension lämnades utan bifall. Ämbetsverket har därvid anfört, bland annat, följande.

Såsom framgår av den utredning rörande pensionsförhållandena för vägdistriktens personal, som framlagts i en av statskontoret med skrivelse den 20 april 1943 till Kungl. Maj:t överlämnad promemoria med förslag till bestämmelser i pensionshänseende för sagda personal vid förstatligande av vägväsendet, hava vissa vägdistrikt pensionsförsäkrat icke endast den s. k. tekniska personalen (ingenjörer, vägmästare och schaktmästare) utan även ordnat pensionering för sina för kamerala uppgifter anställda befattningshavare. Å kostnaderna för pensioneringen av sistnämnda befattningshavarekategori hava vägdistrikten dock — i motsats till vad som gäller i fråga om den tekniska personalen — icke ägt åtnjuta statsbidrag. Av den hos Älvsby vägdistrikt anställda personalen har pensionering ordnats endast för en förste vägmästare, vilken pensionsförsäkrats i Svenska personal-pensionskassan.

I förenämnda promemoria har räknats med att statsverket efter förstatligandet av vägväsendet icke skulle behöva utgiva pension eller annat understöd till övertalig personal i vidare mån än som bleve nödvändigt på grund av vägdistriktens utfästelser. I yttrande över promemorian har emellertid väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhållit önskvärdheten av att

möjlighet hölles öppen att bereda skälig pension eller annat understöd åt sådana vägmästare vid vägdistrikten, vilka varit anställda under längre tid men på grund av hög ålder eller sjuklighet icke lämpligen kunde anställas vid den statliga vägorganisationen. Vid framläggandet för 1943 års riksdag av förslag i olika pensionsfrågor sammanhängande med förstatligande av den allmänna väghållningen på landet framhöll föredragande departementschefen (prop. 286, s. 83), att, på sätt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anfört, understöd i lämplig form borde i särskilt fall kunna beredas övertalig anställningshavare samt att detta borde kunna ifrågakomma jämväl beträffande arbetare. Att för behandlingen av sådana fall i dåvarande sammanhang uppdraga några allmänna riktlinjer syntes enligt departementschefen knappast låta sig göra. I proposition nr 224 till 1943 års riksdag hade förordats, att dylika frågor från fall till fall underställdes riksdagens prövning. Vad departementschefen sålunda föreslagit föranledde icke någon erinran från riksdagens sida.

Enligt statskontorets mening bör medgivande av understöd i anledning av vägförstatligandet åt innehavare av förtroendesyssla hos vägdistrikt komma i fråga endast i undantagsfall och där alldeles särskilda skäl därför föreligga. Även möjligheten för kameral befattningshavare hos vägdistrikt att erhålla ersättning för förlorad anställning bör hållas inom snäva gränser. Sålunda synes understöd böra beviljas endast under förutsättning att vederbörande kan åberopa längre anställning inom vägväsendet samt understödet dessutom motiveras av befattningshavarens ekonomiska omständigheter samt bristande möjlighet att erhålla annan sysselsättning.

Vad föreliggande framställning beträffar, anser statskontoret, att tillräckliga skäl för att understöd av statsmedel skulle beredas sökanden icke föreligga.

1942 års vägsakkunniga ha i utlåtande den 4 november 1943 tillstyrkt beredande av pension åt Nilsson till belopp av 800 kronor för år jämte tilläggsförmåner och därvid anfört, bland annat, följande.

Befattningen såsom ordförande i vägstyrelse är att anse såsom en kommunal förtroendesyssla. Principiellt kan, enligt de sakkunnigas mening, innehavet av sådan syssla icke grunda anspråk på pension. Ordförandena i många vägstyrelser ha emellertid med själva ordförandeskapet förenat uppdrag, som eljest skolat ankomma på särskilda tjänstemän vid vägstyrelsen. Mycket vanligt är sålunda att ordföranden tillika är vägstyrelsens sekreterare och kassör. Därjämte har ordföranden på åtskilliga håll tagit sådan befattning med vägarbetena, att han i realiteten intagit ställning av arbetsledare i distriktet. I den mån en vägstyrelseordförande under en mycket lång följd av år fullgjort uppgifter, vilka icke kunna anses följa av ordförandeskapet och som eljest skulle ha ankommit på särskilda tjänstemän vid vägstyrelsen, lärer det ur principiell synpunkt icke kunna möta några betänkligheter att tillerkänna en sådan ordförande pension.

Utredningen i ärendet giver vid handen, att Nilsson under närmare 24 år fullgjort uppgifter inom vägdistriktet, vilka icke åvilat honom i hans egenskap av ordförande i vägstyrelsen. Av ett av landsfiskalen i Älvsbyn avgivet yttrande framgår, att ifrågavarande uppgifter varit Nilssons huvudsakliga sysselsättning ävensom att det arvode, han härför åtnjutit från vägdistriktet, varit hans huvudsakliga levebröd. Med hänsyn till nu berörda förhållanden lärer med visst fog kunna antagas, att vägdistriktet, därest något förstatligande av den allmänna väghållningen icke mellankommit, skulle vid Nilssons avgång från sin befattning vid vägdistriktet ha tillerkänt honom

pension. Statens övertagande av väghållningen bör i och för sig icke medföra, att Nilsson går förlustig den pension, vartill han enligt de sakkunnigas mening gjort sig förtjänt. Härtill kommer att Nilsson, som icke kunnat beredas sysselsättning inom den statliga vägorganisationen, på grund av sjukdom och med hänsyn till sin ålder torde ha svårt att få annan tjänst. På grund av vad sålunda anförts och då Nilsson måste anses vara i behov av bidrag till sitt uppehälle, vilja de sakkunniga tillstyrka, att Nilsson av staten tillerkännes pension.

Bestämmandet av pensionens belopp torde böra ske under hänsynstagande till den ersättning, Nilsson för närvarande åtnjuter av vägdistriktet. Denna ersättning utgöres — förutom av resekostnads- och traktamentsersättning — av ett årligt arvode av 3 000 kronor jämte dyrtids- och kristillägg. Av arvodet torde emellertid 1 000 kronor böra anses såsom gottgörelse för själva ordförandeskapet. Då detta icke bör vara förenat med någon rätt till pension, torde endast återstoden av årsarvodet eller sålunda 2 000 kronor böra läggas till grund för beräknandet av pensionsunderlaget. Vid sådant förhållande och då Nilsson icke erlagt några pensionsavgifter och då han icke innehaft ifrågavarande uppdrag så länge, att full pension skulle ha utgått enligt sedvanliga grunder, synes den pension, som enligt de sakkunnigas mening bör tillerkännas Nilsson, skäligen böra bestämmas till ett årligt belopp av 800 kronor jämte dyrtids- och kristillägg enligt vedertagna grunder.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i ett den 14 december 1943 avgivet utlåtande anfört följande.

I ansökan den 3 juli 1943 anmälde sig Nilsson till den då ledigförklarade befattningen som vägkamrerare i Norrbottens län (någon annan tjänst sökte han icke). Han erhöll emellertid icke befattningen och beslutet därom blev ej överklagat. Det må framhållas, att Nilsson i sin ansökan ej nämnde något om att hans arbetsförmåga skulle — såsom i pensionsärendet uppgives — vara nedsatt.

Någon utsikt för Nilsson att erhålla annan anställning inom det statliga vägväsendet torde icke finnas.

Därest pensionen anses böra utgå, har styrelsen ej något att erinra mot att pensionen beräknas på sätt de vägsakkunniga i sitt uttalande föreslagit.

I det nu föreliggande ärendet rörande årligt understöd åt förre ordföranden och sekreteraren i Älvsby vägdistrikt Gotthard Nilsson hava de hörda myndigheterna haft olika uppfattning beträffande frågan om pension borde utverkas åt Nilsson. Vederbörande länsstyrelse och statskontoret ha icke ansett tillräckliga skäl föreligga för framställning till riksdagen i ämnet, medan väg- och vattenbyggadsstyrelsen icke direkt uttalat sig i frågan. 1942 års vägsakkunniga ha däremot funnit förutsättningar för årligt understöd vara för handen och föreslagit ett belopp av 800 kronor jämte dyrtids- och kristillägg. De sakkunniga ha därvid särskilt framhållit, att Nilssons ifrågavarande verksamhet utgjort hans huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla ävensom att han på grund av sjukdom och med hänsyn till sin ålder torde ha svårt att erhålla annan tjänst. Med hänsyn till de av vägsakkunniga sålunda anförda omständigheterna vill jag icke motsätta mig, att Nilsson erhåller något understöd av statsmedel. Såsom jag inledningsvis

framhållit, böra rörliga tilläggsförmåner icke utgå å ifrågavarande slag av understöd. Med beaktande härav synes mig ett belopp av 1 000 kronor i förevarande fall utgöra skälig pension. För att erhålla ett med tolv jämnt delbart belopp bör pensionen bestämmas till 1 008 kronor för år. Den bör utgå räknat från och med den 1 januari 1944.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

> att förre ordföranden och sekreteraren i Älvsby vägdistrikt Gotthard Adolf Nilsson må, räknat från och med den 1 januari 1944, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1 008 kronor, varå dyrtidstillägg icke skall utgå.

2:o.

Vägmästaren i Medelsta vägdistrikt Eric Allan Richard Forssman. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Forssman är född den 14 juli 1882 och således 61 år gammal;

att han sedan den 1 oktober 1924 varit anställd såsom vägmästare i Medelsta vägdistrikt i Blekinge län, vilken anställning upphör med utgången av juli 1944;

samt att hans avlöning senast utgått med 5 000 kronor för år jämte rörligt tillägg och kristillägg enligt för befattningshavare i statens tjänst gällande grunder.

Hos Kungl. Maj:t har Forssman gjort framställning i syfte att komma i åtnjutande av tjänste- och familjepensionsrätt.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har tillstyrkt utverkande av pension åt Forssman till ett belopp av 1 600 kronor för år utan några tilläggsförmåner och därvid anfört, bland annat, följande.

Enligt vad som framgår av ansökningen bifogat utdrag ur protokoll fört vid vägstämma med Medelsta vägdistrikt den 30 augusti 1937 har vägdistriktet haft för avsikt att självt bereda honom pension vid uppnådd pensionsålder. Vägförvaltningen i Blekinge län har från vägstyrelseordföranden inhämtat, att vägstyrelsen avsett att pensionera Forssman vid uppnådd pensionsålder av 63 år enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens allmänna normer för pensionering av vägdistriktens tekniska personal med pensionsbelopp, som finge utgå för förste vägmästare.

Forssman har anmält sig såsom sökande till vägmästarbefattning i den statliga vägorganisationen men har på grund av hög ålder och klen hälsa icke kommit i fråga för någon sådan befattning. Ej heller har han såsom framgår av vederbörande vägförvaltnings yttrande erhållit annan sysselsättning inom vägväsendet.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anser, att i det föreliggande fallet sådana omständigheter föreligga, att Forssman bör beredas pension från och med den dag då hans anställning vid vägväsendet upphör. Då hans tjänst hos vägdistriktet torde hava motsvarat befattning såsom förste vägmästare, för vilka

befattningshavare enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ovannämnda allmänna normer ålderspension må utgå med 3 600 kronor för år, vill styrelsen förorda, att pensionen åt Forssman fastställes med detta belopp som utgångspunkt. Enär Forssman, därest vägväsendets förstatligande icke mellankommit, torde hava fått kvarstå i vägdistriktets tjänst till dess att han uppnått pensionsåldern och han ej bör sättas i sämre läge på grund av vägförstatligandet, anser väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att pensionen bör grundas på det antal tjänstår, som han kunnat intjäna om han kvarstått i tjänst till uppnådd pensionsålder eller 20 tjänstår. Pensionen bör alltså i överensstämmelse härmed och med iakttagande av att Forssman icke fått vidkännas pensionsavdrag bestämmas till ($^{2}/_{3} \times {}^{20}/_{30} \times 3\,600$) = 1 600 kronor för år. Å pensionsbeloppet bör icke utgå dyrtidsförmåner.

Statskontoret har biträtt vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i ärendet föreslagit.

I likhet med myndigheterna vill jag förorda, att pension utverkas åt Forssman. Det föreslagna pensionsbeloppet bör för att bliva jämnt delbart med tolv jämkas till 1 608 kronor för år. Frågan om familjepension åt Forssmans efterlevande torde för närvarande icke böra upptagas till prövning. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att vägmästaren i Medelsta vägdistrikt Eric Allan Richard Forssman må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning vid vägväsendet, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1 608 kronor, varå dyrtidstillägg icke skall utgå.

3:o.

Schaktmästaren i Göteborgsbygdens vägdistrikt Ernst Aronsson Ahlberg.
Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Ahlberg är född den 31 oktober 1881 och således 62 år gammal;

att han under tiden mars 1921—mars 1924 varit anställd såsom schaktmästare vid Södra Sveriges statsarbeten tillhopa 2 år 9 månader;

att han sedan den 1 april 1924 innehaft anställning vid vägväsendet, intill utgången av år 1936 såsom vägmästare i Sävedals härads väghållningsdistrikt, under åren 1937—1939 såsom vägmästare i Göteborgsbygdens vägdistrikt samt under tiden därefter såsom schaktmästare i sistnämnda vägdistrikt, vilken anställning upphör med utgången av juli 1944;

att hans avlöningsförmåner under år 1943 uppgått till sammanlagt 5 816 kronor;

samt att han på grund av ett år 1938 inträffat olycksfall uppbär livränta jämlikt olycksfallsförsäkringslagen, vilken för tiden 17 september 1943—16 september 1944 beräknats efter 500 kronor för år.

Hos Kungl. Maj:t har Ahlberg anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har tillstyrkt utverkande av pension åt Ahlberg till belopp av 1 584 kronor för år utan rätt att därå åtnjuta några tilläggsförmåner samt därvid anfört, bland annat, följande.

Ahlberg har på grund av sin ålder ej kommit i fråga för någon befattning i den statliga vägorganisationen. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anser skäligt, att Ahlberg, som under oktober månad 1944 uppnår den levnadsålder, som är den vanligast förekommande pensionsåldern för pensionsförsäkrad vägmästare, vid avgången från sin tjänst inom vägväsendet kommer i åtnjutande av pension av statsmedel. Pensionen bör enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens mening grundas på det antal tjänstår Ahlberg kunnat intjäna om han kvarstått i tjänst till och med oktober månad 1944 eller alltså 23 tjänstår. Såsom utgångspunkt vid bestämmandet av pensionens storlek bör vidare tjäna det belopp, varmed ålderspension enligt av styrelsen utfärdade allmänna normer för pensionering av vägdistriktens personal må utgå till vägmästare eller 3 100 kronor. Pensionen åt Ahlberg skulle alltså jämväl med beaktande av att han ej bidragit till pensioneringskostnaderna närmast bliva ($^{23}/_{30} \times {}^{2}/_{3} \times 3\,100 =$) 1 584 kronor. Med pensionen bör ej följa tilläggsförmåner.

Med hänsyn till de avdragsregler, som gälla för livränta enligt olycksfallsförsäkringslagen, anser styrelsen, att den här föreslagna pensionen icke bör minskas med det livräntebelopp, Ahlberg på grund av honom ågången skada på grund av olycksfall i tjänsten kan komma att för framtiden uppbära från riksförsäkringsanstalten.

Statskontoret har icke funnit anledning till erinran mot vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit.

Även jag anser mig böra förorda, att pension utverkas åt Ahlberg. Då det i ärendet föreslagna pensionsbeloppet, vilket icke torde böra minskas på grund av den från riksförsäkringsanstalten utgående livräntan, synes mig skäligt, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

> att schaktmästaren i Göteborgsbygdens vägdistrikt Ernst Aronsson Ahlberg må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning vid vägväsendet, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1 584 kronor, varå dyrtidstillägg icke skall utgå.

4:o.

Kassören och bokföraren i Östra Dals vägdistrikt Carl Eric Ludvig Carlin. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Carlin är född den 17 februari 1884 och således 60 år gammal;

att han under åren 1905—1923 under tillhopa 7 år 19 dagar varit stamanställd vid Svea livgarde eller innehaft anställning vid statens järnvägar eller vid Södra Sveriges statsarbeten;

att han under tiden 25 maj 1925—31 december 1936 varit anställd såsom vägmästare i Nordals härads väghållningsdistrikt;

att han sedan den 1 januari 1937 innehaft anställning såsom kassör och bokförare i Östra Dals vägdistrikt, vilken anställning upphör med utgången av april 1944;

att hans avlöning senast utgått med 4 080 kronor för år jämte rörligt tillägg och kristillägg enligt för befattningshavare i statens tjänst gällande grunder;

samt att hans arbetsförmåga enligt läkarintyg är väsentligt nedsatt på grund av sjukdom.

Hos Kungl. Maj:t har Carlin anhållit att komma i åtnjutande av pension av statsmedel.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har tillstyrkt utverkande av pension åt Carlin till belopp av 1 932 kronor för år utan rätt att därå åtnjuta tilläggsförmåner samt därvid beträffande beräkningen av pensionsbeloppet anfört, bland annat, följande.

Om Carlin fått kvarstå i tjänst till en ålder av 63 år — den vanligast förekommande pensionsåldern för pensionsförsäkrad vägmästare — skulle han kunnat åberopa en tjänstetid hos väghållningsdistrikt och vägdistrikt av 21 år 8 månader 24 dagar. Sammanlagt med den statliga anställningstiden skulle Carlin sålunda kunnat räkna tillhopa 28 tjänstår. Bestämmandet av pensionens storlek bör ske med beaktande av att Carlin under längsta perioden av sin anställning inom vägväsendet tjänstgjort såsom vägmästare. Såsom utgångspunkt vid fastställandet av pensionen bör därför enligt styrelsens mening skäligen tagas det belopp, varmed ålderspension enligt av styrelsen utfärdade allmänna normer för pensionering av vägdistriktens tekniska personal högst må utgå till vägmästare eller 3 100 kronor. I enlighet med av styrelsen i tidigare liknande fall föreslagna beräkningsgrunder skulle pensionen åt Carlin, som icke lämnat bidrag till sin pensionering, närmast bliva ($^{2}/_{3} \times {}^{28}/_{30} \times 3\,100 =$) kronor 1 928: 89 eller avrundat 1 932 kronor.

Statskontoret har biträtt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag.

I anslutning till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens av statskontoret biträdda förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

> att kassören och bokföraren i Östra Dals vägdistrikt Carl Eric Ludvig Carlin må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning vid vägväsendet, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1 932 kronor, varå dyrtidstillägg icke skall utgå.

5:o.

Biträdande vägmästaren i Ingelstads och Järrestads vägdistrikt Knut Oscar Sten Samuelsson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Samuelsson är född den 7 september 1882 och således 61 år gammal;

att han under åren 1899—1915 innehaft anställning vid statens järnvägar under tillhopa 5 år 9 månader 17 dagar efter uppnådda 18 levnadsår;

att han under tiden 1 april 1917—31 december 1936 innehaft anställning såsom förman eller vägmästare hos entreprenör för vägunderhålls- och vägbyggnadsarbeten;

att han sedan den 1 januari 1937 varit anställd såsom biträdande vägmästare hos Ingelstads och Järrestads vägdistrikt, vilken anställning upphör med utgången av juli 1944;

samt att hans avlöning senast utgått med 4 200 kronor för år jämte rörligt tillägg och kristillägg enligt för befattningshavare i statens tjänst gällande grunder.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemställt om utverkande av pension åt Samuelsson till belopp av 1 728 kronor för år utan rätt att därå åtnjuta några tilläggsförmåner samt därvid anfört, bland annat, följande.

Såsom framgår av utdrag ur vägstämmo- och vägstyrelseprotokoll har Ingelstads och Järrestads vägdistrikt redan år 1937 beslutat att ordna Samuelssons pensionering. År 1942 hemställde vägdistriktet om väg- och vattenbyggnadsstyrelsens godkännande av att Samuelsson efter utgången av år 1943 av vägdistriktet tilldelades ett årligt pensionsbelopp av kronor 2 032: 22. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förklarade emellertid i skrivelse till vägdistriktet den 29 januari 1943, att avgörandet av pensioneringsfrågan borde uppskjutas i avvaktan på resultatet av en inom statskontoret då pågående utredning rörande pensionsförhållandena för personal, som vid ett förstatligande av vägväsendet överginge från anställning hos vägdistrikt till anställning vid det statliga vägväsendet.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som icke torde hava kunnat godkänna det av vägdistriktet för Samuelsson föreslagna pensionsbeloppet, kan icke finna, att beträffande honom föreligger sådan slutgiltig pensionsutfästelse, som avses i 5 § kungörelsen nr 710/1943. Då Samuelsson emellertid skäligen bör komma i åtnjutande av pension vid avgången ur tjänst får styrelsen hemställa, att pension av statsmedel genom beslut av riksdagen tilldelas honom från och med den dag hans anställning vid vägväsendet upphör. Vid bestämmandet av pensionens storlek synes såsom utgångspunkt böra tjäna det belopp, varmed ålderspensionen enligt de av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen utfärdade allmänna normerna för pensionering av vägdistriktens personal må utgå till vägmästare eller 3 100 kronor. Samuelsson kan i statlig anställning och i vägdistriktets tjänst räkna en sammanlagd tjänstetid av 13 år 4 månader 17 dagar. Därest av Sveriges arbetsledareförbund hos Kungl. Maj:t gjord framställning om rätt för anställningshavare hos vägdistrikten, som övergått till pensionsberättigande tjänstemannabefattning i det statliga vägväsendet, att — i likhet med vad som gäller för sådan personal hos vägdistrikt, som vunnit statlig arbetaranställning — såsom tjänstår för pension räkna tid för anställning hos entreprenör skulle vinna bifall, böra även i de fall, där fråga är om s. k. riksdagspension, tillämpas motsvarande grunder för tjänstårsberäkningen. I överensstämmelse härmed skulle Samuelsson — vilkens anställning hos vägunderhålls- och brobyggnadsentreprenör omfattat tillhopa 18 år 7 månader 26 dagar — kunna för pension tillgodoföras sammanlagt 25 tjänstår. Under nu angivna förutsättning och i betraktande jämväl av att Samuelsson icke bidragit till pensioneringskostnaderna skulle pensionen åt honom närmast bliva ($^2/_3 \times {}^{25}/_{30} \times 3\,100 =$) kronor 1 722: 22 eller avrundat 1 728 kronor för år. Med pensionen bör ej följa tilläggsförmåner.

Statskontoret har tillstyrkt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag.

Med biträdande av myndigheternas förslag jämväl med avseende å tjänstårsberäkningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att biträdande vägmästaren i Ingelstads och Järrestads vägdistrikt Knut Oscar Sten Samuelsson må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning vid vägväsendet, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1 728 kronor, varå dyrtidstillägg icke skall utgå.

6:o.

Förre sekreteraren i Östersysslets vägdistrikt Gustaf Ullberg. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Ullberg är född den 13 februari 1872 och således 72 år gammal;

att han varit ordförande i Visnums härads vägstyrelse under åren 1913—1923, arbetsledare och vägmästare hos samma härads vägdistrikt under åren 1924—1936 samt sekreterare, räkenskapsförare och kassör hos Östersysslets vägdistrikt åren 1937—1943;

samt att hans avlöning sedan år 1937 utgjort 3 100 kronor för år, varå ej utgått några tilläggsförmåner.

Ullberg har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension. *Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* har tillstyrkt utverkande av pension åt Ullberg. Beträffande pensionens storlek har styrelsen föreslagit ett belopp av 1 400 kronor för år utan rätt att därå åtnjuta några tilläggsförmåner samt därvid anfört, bland annat, följande.

Vid bestämmandet av pensionsbeloppets storlek bör enligt styrelsens mening hänsyn tagas till att Ullberg under största delen av den anställningstid i vägdistriktets tjänst, som bör tillgodoräknas i pensionshänseende, fungerat såsom arbetsledare och vägmästare. Såsom utgångspunkt vid fastställandet av pensionen bör därför skäligen tjäna det belopp, varmed ålderspension enligt av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen utfärdade allmänna normer för pensionering av vägdistriktens personal må utgå till vägmästare eller 3 100 kronor. Med beaktande av att Ullberg kan räkna 20 tjänstår ävensom att han icke själv bidragit till pensioneringskostnaderna genom pensionsavdrag skulle pensionen åt Ullberg närmast bliva ($^{20}/_{30} \times {}^{2}/_{3} \times 3\,100$) = 1 377 kronor eller avrundat 1 400 kronor för år. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen får alltså föreslå, att Ullberg tillerkännes en årlig pension av statsmedel å 1 400 kronor, att utgå från och med den 1 januari 1944.

Statskontoret har icke haft något att erinra mot bifall till ansökningen på sätt densamma tillstyrkts av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

I likhet med myndigheterna anser jag, att pension bör utverkas åt Ullberg. Med hänsyn till de föreliggande omständigheterna synes en pension å 1 400 kronor skälig. Beloppet bör dock för att bliva jämnt delbart med tolv jäm-

kas till 1 404 kronor för år, att utgå räknat från och med den 1 januari 1944. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre sekreteraren i Östersysslets vägdistrikt Gustaf Ullberg må, räknat från och med den 1 januari 1944, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1 404 kronor, varå dyrtidstillägg icke skall utgå.

7:o.

Arbetsförmannen hos Skaraborgs läns västra vägdistrikt Carl Johan Persson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Persson är född den 30 september 1882 och således 61 år gammal;

att han, som alltsedan år 1898 haft vägarbete såsom huvudsaklig sysselsättning, tjänstgjort intill utgången av år 1924 hos entreprenör för vägarbeten och såsom biträde åt olika väghållningsdistrikt samt under åren 1925—1936 hos Laske härads väghållningsdistrikt, därav sedan år 1929 såsom vägmästare;

att han sedan den 1 januari 1937 varit anställd såsom arbetsförman hos Skaraborgs läns västra vägdistrikt, vilken anställning upphör med utgången av juli månad 1944;

samt att hans avlöning under åren 1941—1943 utgjort 3 360 kronor för år jämte dyrtidstillägg, som under år 1943 utgått med 31 procent.

Hos Kungl. Maj:t har Persson anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har tillstyrkt utverkande av pension åt Persson till belopp av 1 368 kronor för år utan några tilläggsförmåner samt därvid anfört, bland annat, följande.

Persson har icke anmält sig såsom sökande till befattning i den statliga vägorganisationen. På grund av sin höga ålder torde han icke hava kunnat beredas fortsatt sysselsättning inom vägväsendet.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anser skäligt, att Persson vid avgången från sin anställning vid vägväsendet kommer i åtnjutande av pension av statsmedel. Fastställandet av pensionens storlek synes böra ske med ett pensionsunderlag motsvarande två tredjedelar av grundlönen såsom utgångspunkt. Persson kan i anställning hos vägdistrikt räkna en sammanlagd tjänstetid av 19 år. Därest av Sveriges arbetsledareförbund hos Kungl. Maj:t gjord framställning om rätt för anställningshavare hos vägdistrikten, som övergått till pensionsberättigande tjänstemannabefattning i det statliga vägväsendet, att — i likhet med vad som gäller för sådan personal hos vägdistrikt, som vunnit statlig arbetaranställning — såsom tjänstår för pension räkna tid för anställning hos entreprenör skulle vinna bifall, böra även i de fall där fråga är om s. k. riksdagspension tillämpas motsvarande grunder för tjänstårsberäkningen. Därvid skulle Persson kunna tillgodoföras sammanlagt 25 tjänstår. Under nu angivna förutsättningar och i betraktande av att Persson icke bidragit till pensioneringskostnaderna skulle pensionen åt honom närmast

kunna bestämmas till ($^2/_3 \times {}^{25}/_{30} \times 3\,360 = 1\,866:67$; $^2/_3 \times 1\,866 =$) 1 244 kronor. Då tilläggsförmåner icke böra utgå å pensionen synes det framräknade beloppet böra ökas med tio procent eller till 1 368 kronor.

Statskontoret har icke haft något att erinra mot bifall till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hemställan.

Även jag anser mig böra tillstyrka, att Persson tillerkännes pension av statsmedel. Jämväl i fråga om tjänstårsberäkningen ansluter jag mig till myndigheternas förslag. I fråga om storleken av pensionen synes mig ett belopp av 1 400 kronor skäligt, vilket dock för vinnande av delbarhet med tolv torde böra jämkas till 1 404 kronor för år. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att arbetsförmannen hos Skaraborgs läns västra vägdistrikt Carl Johan Persson må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning vid vägväsendet, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1 404 kronor, varå dyrtidstillägg icke skall utgå.

8:o.

Maskinisten hos Älvdalens vägdistrikt Per Elof Pettersson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Pettersson är född den 28 december 1869 och således 74 år gammal;

att han sedan år 1896 periodvis samt från och med år 1907 stadigvarande haft anställning inom vägväsendet, till en början hos Särna och Idre tingslags väghållningsdistrikt och sedan år 1937 hos Älvdalens vägdistrikt, varvid han huvudsakligen tjänstgjort såsom krossmaskinist;

att han under åren 1940—1943 åtnjutit en grundlön av 2 400 kronor för år ävensom från och med år 1941 dyrtidstillägg, vilket under år 1943 utgått med tillhopa 409 kronor 68 öre;

att han år 1943 erhållit en gratifikation å 600 kronor;

samt att han förutom en mindre bostadsfastighet, taxeringsvärderad till 3 300 kronor, ej äger några andra tillgångar samt ej heller åtnjuter annan arbetsinkomst än från vägdistriktet.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemställt om utverkande av pension åt Pettersson vid avgång från anställningen inom vägväsendet. Styrelsen har föreslagit ett pensionsbelopp av 1 200 kronor för år utan några tilläggsförmåner samt därvid anfört, bland annat, följande.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anser skäligt, att Pettersson — vars sammanlagda anställningstid inom vägväsendet uppskattas till 40 år — vid anställningens upphörande kommer i åtnjutande av pension av statsmedel. Såsom underlag för bestämmande av pensionen bör enligt styrelsens mening tagas två tredjedelar av grundlönen under de senaste åren eller alltså ($^2/_3 \times 2\,400 =$) 1 600 kronor. Detta belopp bör minskas med en tredjedel i

anledning av att Pettersson icke bidragit till sin pensionering. Ökas det sålunda framräknade beloppet ($^2/_3 \times 1\,600 = 1\,066$) med tio procent på den grund, att tilläggsförmåner icke böra utgå å pensionen, kommer man till ett belopp av 1 172 kronor, eller avrundat 1 200 kronor, vilket i betraktande av de för vägväsendet tillämpade grunderna för pensionering styrelsen anser vara en skälig pensionsförmån. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen får alltså föreslå, att Pettersson vid avgång från anställningen inom vägväsendet erhåller en pension av statsmedel å 1 200 kronor för år. Å pensionen bör ej utgå tilläggsförmåner.

Statskontoret har biträtt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag.

I likhet med myndigheterna tillstyrker jag utverkande av pension av statsmedel åt Pettersson. Då det föreslagna beloppet, 1 200 kronor, torde kunna anses utgöra en i förevarande fall skälig pension, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att maskinisten hos Älvdalens vägdistrikt Per Elof Pettersson må från och med månaden näst efter den, varunder hans anställning vid vägväsendet upphör, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1 200 kronor, varå dyrtidstillägg icke skall utgå.

Vad föredraganden ovan under punkterna 1:o—8:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Birger Öhman.

447781. Stockholm, Isaac Marcus Boktryckeri-Aktiebolag. 1944.